

Strengere regels over grondwaterbeheer kunnen niets meer doen aan nog verborgen schade aan houten funderingen. Er is een politiek zwaargewicht nodig om Nederland bewust te maken van de ernst van de palenproblematiek.

Politiek breekijzer moet ellende palenrot op de kaart zetten

Ad Tissink

Amstelveen - Veel vroeger in de planvorming moeten grondwaterbemaalingsplannen worden opgesteld, vindt Peter den Nijs van Wareco. De grondwaterstand rond houten paalfunderingen tijdelijk een metertje verlagen, kan echt niet meer.

Hij voelt zich soms als Don Quichotte. Al vecht hij niet tegen windmolens, die Don Quichot aanzag voor reuzen, maar tegen watermolens. Die worden, als in de stad moet worden gebouwd, vaak veel te gemakkelijk aangezet om tijdelijk het grondwater te verlagen. Zonder dat iemand zich lijkt te bekommeren om de gevolgen voor de houten funderingen van de belendende bouwwerken. Samen met een handjevol gelijkgestemden strijdt directeur Peter den Nijs van Wareco al jaren voor een nationale aanpak van de houtenpalenproblematiek. Maar veel navolging krijgt hij nog niet. Weliswaar is sinds 2008

grondwaterbeheer wettelijk een gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar met die zorgplicht is alleen toekomstige schade aan funderingen te voorkomen. Voor schade die in het verleden is veroorzaakt maar die zich nog niet manifesteert, biedt het geen soelaas. Den Nijs is ervan overtuigd dat zich de komende jaren veel meer problemen zullen openbaren. Haarlem, Dordrecht en Zaanstad zijn nog maar het topje van de ijsberg. In veel andere steden met uitbreidingswijken gebouwd in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw is de situatie nijpend. Om op lange termijn schade aan dergelijke funderingen te voorkomen, moeten grondwaterbeheersplannen worden opgesteld. Vaak dient daarvoor eerst een meetnet te worden geïnstalleerd om zicht te krijgen op het peil en de schommelingen van het grondwater. Voor de korte termijn moet ervoor gezorgd worden dat bij werken in gevoelige omgevingen geen schade ontstaat. De wetswijziging uit 2008 voorziet daar al in, al beseffen gemeenten dat volgens Den Nijs nog niet altijd en proberen ze soms de hete aardappel

door te schuiven naar de aannemer. Den Nijs: "Je moet bij de voorbereiding van bijvoorbeeld een rioolovergang rekening houden met minder goed functionerende paalfunderingen. Dat betekent dat je moet nadenken over retourbemaling, of eventueel werken binnen een damwandkuip die trillingsvrij in de grond is gedrukt. Daarmee veranderen werken ingrijpend en worden een stuk duurder. Maar als je eraan voorbijgaat, is de kans groot dat

“
Het is niet fair
particulieren ervoor op
te laten draaien
”

onverwacht veel schade optreedt." De funderingsexpert wijst naar een restant van een heipaal in een hoekje van zijn werkkamer. Het gaat om een Zaanse paal. Aan de voet heeft die een diameter van zo'n 14

centimeter, bovenin komt hij amper tot de helft. De schil die er in de grond nog omheen zat was volledig aangetast en droeg allang niet meer mee. Daarnaast ligt in de vensterbank een plakje van een paal die recent onder het Rijksmuseum vandaan kwam. Die ziet er puntgaaf uit. Moraal van het verhaal: het is dus wel degelijk mogelijk een betrouwbare fundering te maken op houten palen. "Maar voordat je in de buurt daarvan gaat bouwen en bemalen, moet je wel een goede risicoanalyse maken." Den Nijs: "Slechts weinig mensen kennen de staat van hun fundering. Het lijkt er dus op dat je gewoon geluk moet hebben om schadevrij een werk in de omgeving te overleven. Het is niet fair om particulieren te laten opdraaien voor de gevolgen. Ook daarom is een nationale aanpak nodig." "Eigenlijk zou er een breekijzer moeten komen", mijmert hij. Iemand die op nationaal niveau de palenproblematiek op de agenda zet. Zoals de commissie-Veerman dat vorig jaar deed voor zeespiegelrijzing en de gevolgen voor onze delta. "Wij zijn te

technisch bezig en beheersen de kunst van het lobbyen niet goed. Daarnaast worden we gewantrouwd. We zouden onze onheilsboodschappen de wereld insturen om onze eigen bureaus aan het werk te houden. Het is daarom beter als een buitenstaander die boodschap uitdraagt." Er moeten nieuwe afspraken worden gemaakt met alle betrokkenen bij het bouwproces, besluit hij.

Meerkosten

Per saldo loont het namelijk investeringen te doen om schade aan belendingen te voorkomen. Maar de aannemers zullen dat niet zo gauw uit zichzelf doen, terwijl gemeenten tot nu toe geneigd zijn het probleem vooral naar hen door te schuiven. "Retourbemaling, grondwatermonitoring en andere maatregelen zullen altijd extra geld kosten. Maar de meerkosten blijven beperkt als je er in een eerder stadium goed naar kijkt en met opdrachtgevers, adviseurs, aannemers en verzekeraars duidelijke afspraken maakt. Dan kan veel schade worden voorkomen." ■

Peter den Nijs naast het restant van een aanzienlijk aangetaste Zaanse funderingspaal." Foto: Ron Zwagemaker